

BELİRSİZLİKLERİN KAYNAKLARI

Müslümanlar olarak kamusal tartışmaya açmadığımız, açmayı düşünmediğimiz, açmaya cesaret edemediğimiz, yapısal sorunlarımız var. Geleneksel otorite/iktidar anlayışı/yaklaşımı dinî hayat üzerinde etkisini sürdürüyor. Bu anlayış ya da zihniyet yoluyla İslâm dünyasında halklar sessizliğe indirgenebiliyor.

Toplumlarımızın popülizmler ve hamaset yoluyla düşüncesizleştirilmeleri, kültürsüzleştirilmeleri ağır bir insanlık suçu haline geldiği halde bunu fark etmiyoruz. Toplumlarımızda içtihad'ın/düşünce uğraşlarının durulmasıyla birlikte, kitleler, bilmeye, öğrenmeye, araştırmaya, merak etmeye ihtiyaç duymamaya başladılar. Bu durum toplumlarımızın düşünsel/kültürel bir varlık olarak kendilerini gerçekleştirememesi sonucunu doğurdu.

Yenilenme ve yeniden başlama ihtiyacı duymayan kültürler, İslâm dünyası toplumlarında görülebileceği üzere, geleneğe mahkûmiyetlerini sürdürüyor.

İslâm dünyası toplumlarının kültürel/siyasal farkındalığını, bilincini, ufkunu zenginleştirmeyen, güçlü kılmayan popülist/hamasi bir dili/duyarlılığı/söylemi neden ısrarla sürdürdüğümüzü bilmiyoruz, bilmek istemiyoruz. Geleneklerimiz ve geleneksel otorite/iktidar anlayışı toplumlarımıza homojen bir kültürü dayatıyor. Homojenliği dayatan, meşrulaştıran ve savunan kültürlerde/toplumlarda değişim fikri, yenilenme fikri şüphe ve endişe ile karşılanıyor. Bu nedendir ki, popülist yaklaşımlarla, kavrayış biçimleriyle, yapısal bir değişim fikri hiçbir şekilde gündeme getirilemiyor.

Yenilenme ve yeniden başlama ihtiyacı duymayan kültürler, İslâm dünyası toplumlarında görülebileceği üzere, geleneğe mahkûmiyetlerini sürdürüyor. Sorgulamaksızın her türlü statüko ile bütünleşmek, toplumlarımızı kronik bir bağımlılığa sürüklüyor. Sorgulama ve yenileme yetkisini ancak düşünerek kazanabiliriz. Düşünmekle, hesap yapmak birbirinden çok farklı şeylerdir. Hesap yaparak ancak maddî kazanımlar elde edilebilir. Düşünerek insanî varoluşumuzu somutlaştırır, gerçek kılarız. Her tür faşizm önce düşünceyi yıkıma uğratar, sonra insanî varoluşu ve hayatı tahrip eder.

Günümüzde, küreselleşme, kültürlerin çoğulluğuna hayat hakkı tanımayarak, yeni bir faşizm biçimine dönüşüyor. Küreselleşme tek ve hâkim bir kültür adına, Amerikan kültürü adına, bütün diğer kültürleri silip süpürüyor. Bu noktada sömürgeciliğin sona ermediğini hatırlatmak gerekiyor. Eski ve yeni sömürgecilikler, ihtiraslarına ulaşabilmek için, sık sık araç değiştiriyor. Sömürgeciler her dönemde, bugün de yaşadığı üzere çok muğlak tavırlar, tercihler ve ilişkilerle, sınırsız ikilyüzlülükler sergiliyor.

Ulus-devletler dönemine kadar, İslâm dünyası toplumlarında, kültürel kimliklerin farklılığı ve çokluğu Müslümanları hiçbir şekilde rahatsız etmedi. İçerisinde bulunduğumuz dönemde realpolitik dediğimiz şey, ne yazık ki, Müslüman halkları birbirlerine yabancılaştırıyor. Realpolitik iyi ile kötü arasındaki ayrımı geçersiz kılarak, politik ahlakın hiçbir işe yaramadığını gösteriyor. İslâm dünyası toplumlarında geleneksel otorite/iktidar yaklaşımlarının sorgulanamayacağına ikna edilen kimi

kesimler Amerikan emperyalizminin kötülükleri karşısında sessiz kalırken, kimi kesimler de Rus emperyalizminin kötülükleri karşısında sessiz kalıyor. İslâmî inançlarımız her durumda, hepimize hakikatin bütününe nüfuz etme, hakikatin bütününe ulaşma ve hakikatin bütününe temsil etme sorumluluğu yükler. Kapitalist-neoliberal dünyanın kâr hırslarına dayalı olarak icat ettiği savaşlarda, İslâm'ın ve Müslümanların araçsallaştırılmaları kadar korkunç bir şey olamaz. Bu araçsallaştırma olgusu, toplumlarımızın kültürel bir bilinçten yoksun olduklarını gösterir. Bugün, bütün modern kavramlar ve değerler de, emperyalist yayılma, çıkar politikaları tarafından çok kirlî bir biçimde sömürülüyor. "İnsan hakları" söylemi yalnızca kapitalist-neoliberal bencil burjuva bireyinin hakları olarak yürürlükte olduğu halde, bu söylem soyut bir propaganda söylemi olarak sürekli gündemde tutulabiliyor.

İdeolojik ve ırkçı keskinlikler, farklıların, ötekileştirilenlerin dünyasını ve sorunlarını kavramayı imkânsız kılıyor. İdeolojik karşıtlıklar, rekabetler, etnik karşıtlıklar ve rekabetler, mezhepçi karşıtlıklar ve rekabetler toplumsal belirsizlik kaynaklarına dönüşüyor. Katılımcı politikaları öncelikli politikalar olarak belirleyerek, kültür politikalarını ihmal eden, savsaklayan toplumlarda/kültürlerde, sorunlu azınlıklar, düşman azınlıklara dönüşebiliyor. Kültürsüzlükle malûl bir tarihin, yalnızca coğrafyaya indirgenmiş bir tarihin, Müslüman halklar için ne kadar ağır sonuçlar doğurduğunu özellikle günümüzde yaşanan trajediler bağlamında yeniden değerlendirmek gerekiyor. İçerisinde bulunduğumuz dönemde Ortadoğu ülkelerinde yaşanan nüfuz alanı rekabetleri/çatışmaları,

rı, bütün toplumlarda güvenlik kaygılarını ve toplumsal belirsizlikleri derinleştiriyor.

İçerisinde bulunduğumuz dönemde Ortadoğu ülkelerinde yaşanan nüfuz alanı rekabetleri/çatışmaları, bütün toplumlarda güvenlik kaygılarını ve toplumsal belirsizlikleri derinleştiriyor.

Tek yanlı, tek boyutlu yorumlar üzerinde yoğunlaşmak, farklılar arasındaki mesafelerin büyümesine yol açıyor. İdeolojik keskinliklerin ve dayatmaların dünyasında hiçbir şekilde bilinç özgürlüğünden, tercih özgürlüğünden söz edemeyiz. Kapitalist ve neoliberal dünya görüşünün, hayat tarzının sınırsızlığı ve sorumsuzluğu bütün toplumlarda insanî varoluşu bir eşya gibi araçsallaştırıyor; insan haysiyatını yok ediyor. Varoluşları araçsallaştırılan bireyler fizyolojik ilgileri aşamıyor, şeylerin egemenliğine boyun eğiyor. Ahlak, bireysel vicdan konusu olarak değerlendirildiği için toplumsal ahlaka ihtiyaç duyulmuyor. Duygusal aşırılıklar ve nostaljik heyecanlarla bütünleşen dinî duyarlılık ve dil de, gerçeklik karşısında tutunamıyor. Bir bütünlük içerisinde kendilerini somut olarak gerçekleştiremeyen Müslüman topluluklar, varoluşlarını bir dekor olarak sürdürebiliyor. İçsel dünyalarında enginliği, derinliği, bütünlüğü, kuşatıcılığı, kapsayıcılığı gerçekleştiremeyen varoluşların, dış dünyada yapabileceği şeyler, şeylerle ilgilenmekten ibaret olacaktır.